

Malin Björn, 0586-48299
malin.bjorn@degerfors.se

MKB - Landsbygdsutveckling i strandnära läge

Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande
tematiskt tillägg till översiktsplanen

Vårbo vid Skagern, foto Bosse Björk.

ANTAGEN HANDLING

Antagen av kommunfullmäktige 2022-06-13 § 66

LAGA KRAFT 2022-07-13

Sammanfattning

Degerfors kommun har tagit fram ett förslag på tematiskt tillägg till översiktsplanen, avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Sammanlagt föreslås 17 områden som av kommunen har bedömts vara lämpliga för utveckling av landsbygden och som har bedömts vara av begränsad omfattning så att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses.

Denna rapport är en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som tagits fram inför det kommande samrådet med länsstyrelsen samt andra myndigheter, samman slutningar, föreningar och enskilda som har intresse av det tematiska tillägget. Under arbetet med MKB:n har Sweco Örebro konsulteras i vissa frågor.

Syftet med MKB:n är att redovisa och utreda de miljökonsekvenser som ett genomförande av det tematiska tillägget kan antas medföra, d.v.s. en exploatering i föreslagna LIS-områden, jämfört med nollalternativet. Nollalternativet i MKB:n innebär att det tematiska tillägget inte genomförs.

Påverkan på mark, landskap, kulturmiljö, djur, växter och vattenmiljöer beror till stor del på lokalisering och detaljutformning. Därför är det svårt att på denna övergripande nivå bedöma hur stora konsekvenserna kan bli. Risk för negativ påverkan finns i både nollalternativet samt i det tematiska tillägget, men det bedöms vara relativt lätt att undvika konflikter genom detaljstudier i den fortsatta planprocessen. Åtgärder kan också genomföras för att minska eller eliminera de negativa konsekvenserna.

Nedan sammanfattas konsekvenserna för bedömda miljöaspekter.

Vattenmiljö

Det tematiska tillägget innebär en viss ökad belastning på sjöar och vattendrag. De negativa konsekvenserna som den ökade belastningen medför bedöms till viss del vägas upp av att exploateringen kan utföras mer samlat. Vid samlad exploatering ökar möjligheterna till att etablera gemensamma avloppslösningar, infrastruktur och dylikt. Sammantaget bedöms planförslaget medföra **små negativa konsekvenser för vattenmiljön.**

Naturmiljö och rekreation

För de flesta föreslagna LIS-områden kommer mindre arealer av naturmiljöer att omvandlas till exploaterade miljöer. Konsekvenserna av en utbyggnad inom föreslagna områden bedöms inte bli stora då inga unika miljöer exploateras och liknande miljöer finns nära att tillgå. Sammantaget bedöms det tematiska tillägget medföra **små negativa konsekvenser med avseende på naturmiljö.**

Tillgängligheten eller upplevelsevärdet kan öka i ett område medan det i andra områden kan leda till det motsatta, allt beroende på platsspecifika förhållanden. Med hänsyn till planens omfattning och tillgängligheten till rekreationsområden bedöms **konsekvenserna för rekreation som obetydliga.**

Kulturmiljö och landskapsbild

Inom föreslagna LIS-områden kan vissa kulturvärden komma att försvagas och landskapsbild kan komma att påverkas negativt om inte den nya bebyggelsen anpassas till dessa värden. Positiva konsekvenser kan dock ses jämfört med nollalternativet eftersom kommunen i det tematiska tillägget beskriver kulturvärdena och landskapsbild inom varje LIS-område, vilket ger en bra grund för att lämpliga restriktioner ska anges i samband med bygglov. Sammantaget bedöms **konsekvenserna för kulturmiljö och landskapsbild som obetydliga.**

Klimatrelaterade risker

Vid några av de föreslagna LIS-områdena föreligger viss risk för översvämning. Dessa områden behöver för den skull inte vara olämpliga att bebygga eftersom åtgärder kan vidtas för att bygga säkert, t.ex. reglera avstånd till strandlinje vid bygglov, krav på ökad bärighet i mark etc. Sammantaget bedöms **konsekvenserna för klimatrelaterade risker som obetydliga.**

Ekonomiska och sociala aspekter

De största positiva konsekvenserna bedöms vara att den kommunala och kommersiella servicen kan bibehållas eller utvecklas på landsbygden samt att en inflyttning till kommunen bedöms kunna bidra bl.a. till en större social trygghet, ökad ekonomisk balans och ökad social gemenskap. Sammantaget bedöms **konsekvenserna för ekonomiska och sociala aspekter som små positiva.**

Klimatpåverkan

Planförslaget kan medföra ett ökat trafikarbete eftersom boende på landsbygden ofta har två bilar i en familj. Samtidigt kan planförslaget på lång sikt skapa underlag för utökad kollektivtrafik. Sammantaget bedöms konsekvenserna för **klimatpåverkan bli små negativa.**

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	6
2	Miljökonsekvensbeskrivning.....	6
2.1	Behovsbedömning.....	6
2.2	Samråd om avgränsning	6
3	Avgränsning.....	7
3.1	Geografisk avgränsning.....	7
3.2	Saklig avgränsning	7
3.3	Tidsmässig avgränsning.....	8
4	Alternativ	8
4.1	Nollalternativ	8
4.2	Konsekvenser vid nollalternativ	8
4.3	Planförslag.....	9
5	Metod och bedömningsgrunder	12
6	Konsekvenser av planförslaget	12
6.1	Vattenmiljö.....	12
6.1.1	Bedömningsgrunder	12
6.1.2	Förutsättningar	14
6.1.3	Konsekvenser av planförslaget	15
6.1.4	Åtgärdsförslag	17
6.2	Naturmiljö och rekreation.....	17
6.2.1	Bedömningsgrunder	17
6.2.2	Förutsättningar	18
6.2.3	Konsekvenser av planförslaget	19
6.2.4	Åtgärdsförslag	20
6.3	Kulturmiljö och landskapsbild	20
6.3.1	Bedömningsgrunder	20
6.3.2	Förutsättningar	21
6.3.3	Konsekvenser av planförslaget	21
6.3.4	Åtgärdsförslag	21
6.4	Klimatrelaterade risker.....	22
6.4.1	Bedömningsgrunder	22
6.4.2	Förutsättningar	22
6.4.3	Konsekvenser av planförslaget	22
6.4.4	Åtgärdsförslag	23
6.5	Ekonomiska och sociala aspekter	23
6.5.1	Bedömningsgrunder	23
6.5.2	Förutsättningar	23
6.5.3	Konsekvenser av planförslaget	23
6.5.4	Åtgärdsförslag	24

6.6	Klimatpåverkan	24
6.6.1	Bedömningsgrunder	24
6.6.2	Förutsättningar	25
6.6.3	Konsekvenser av planförslaget	25
6.6.4	Åtgärdsförslag	25
7	Samlad bedömning.....	25
7.1	Påverkan på de nationella miljömålen.....	27
8	Uppföljning.....	29
8.1	Referenser	30

1 Inledning

Degerfors kommun har tagit fram ett förslag på tematiskt tillägg till översiktsplanen, avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tillsammans med planförslaget varit på samråd vid två tillfällen samt granskning vid ett tillfälle. Länsstyrelsen, andra myndigheter, sammanslutningar, föreningar och enskilda som har intresse av planen har haft möjlighet att lämna synpunkter. Planförslaget och MKB har reviderats utifrån inkomna synpunkter.

Syftet med att redovisa LIS-områden inom kommunen är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områden som har god tillgång till fria strandområden och där en viss byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts.

2 Miljökonsekvensbeskrivning

Syftet med MKB:n är att redovisa och utreda de miljökonsekvenser som ett genomförande av det tematiska tillägget kan antas medföra, d.v.s. en exploatering i föreslagna LIS-områden, jämfört med nollalternativet. I sin helhet ska miljöbedömningen bidra med underlag om viktiga miljöaspekter, så att dessa kan integreras i planen. I ett större perspektiv kan miljöbedömningen bidra till att ekologiska hållbarhetsaspekter lyfts i planen.

2.1 Behovsbedömning

När en ny plan ska upprättas ska den enligt lagstiftning genomgå en behovsbedömning där det bedöms om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. Ifall planen antas medföra betydande miljöpåverkan ska den genomgå en miljöbedömning. En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska då upprättas, där den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms.

Enligt förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB-förordningen) ska genomförandet av en översiktsplan och därmed ett tematiskt tillägg nästan undantagslöst antas medföra betydande miljöpåverkan p.g.a. sin geografiska utbredning.

2.2 Samråd om avgränsning

Samråd avseende MKB:ns avgränsning har genomförts med Länsstyrelsen i Örebro län. Länsstyrelsen bedömer att kommunens förslag till avgränsning av MKB i stort överensstämmer med vad en MKB ska innehålla enligt 6 kap. 12 §

miljöbalken (MB). Länsstyrelsen poängterar att det är viktigt att i ett tidigt skede i planprocessen integrera miljöaspekter i översiktsplanen så att en hållbar utveckling främjas. Förutom att identifiera, beskriva och bedöma betydande miljöpåverkan är det viktigt att även inkludera sekundära, kumulativa, samverkande, permanenta, tillfälliga, positiva och negativa effekter på kort, medellång och lång sikt.

Länsstyrelsen anser att kommunens förslag på geografisk, tidsmässig och saklig avgränsning utgör en bra grund för framtagandet av MKB:n.

Det är bra att kommunen har definierat den geografiska avgränsningen primärt till Degerfors kommun, men samtidigt uppmärksammat att den geografiska avgränsningen kan variera beroende på olika miljöaspekter samt att geografiska påverkansområden kan sträcka sig utanför kommungränsen.

Avseende övriga aspekter, som inte är betydande miljöpåverkan, understryks några frågor som bör belysas i MKB:n, exempelvis klimatpåverkan, ekosystemperspektivet, relevanta miljömål samt koppling till Agenda 2030.

3 Avgränsning

3.1 Geografisk avgränsning

Geografiskt omfattar MKB:n primärt Degerfors kommun och konsekvenserna för väsentliga miljöaspekter beskrivs på en övergripande strategisk nivå. För en del aspekter, t.ex. vattenmiljö, är det geografiska påverkansområdet större. För andra miljöaspekter, såsom t.ex. landskapsbild, är det mer relevant att beskriva konsekvenserna specifikt för respektive utpekad LIS-område och dess närområde.

3.2 Saklig avgränsning

Enligt miljöbalken ska en MKB innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma. Följande miljöaspekter har bedömts utifrån nedanstående motiveringar vara av vikt att beakta inom ramen för MKB-arbetet:

- Vattenmiljö – strandnära exploatering kan påverka vattenmiljön bl. a genom hantering av dagvatten.
- Naturmiljö och rekreation - djur, växter och biologisk mångfald påverkas generellt av exploatering. Bebyggelse i strandnära områden kan förändra allmänhetens tillgång till vatten.
- Kulturmiljö och landskapsbild - bebyggelse står ofta i konflikt med värnandet av kulturlandskapets miljökvaiteter och befintlig landskapsbild.
- Klimatrelaterade risker - strandnära bebyggelse är ju generellt särskilt utsatt för ras och skred i samband med förhöjda vattenflöden och översvämningar.

- Ekonomiska och sociala aspekter – landsbygdsutveckling kan påverka underlaget för att kunna upprätthålla kommersiell service. Tillgängligheten till naturen kan förändras och därmed livskvalitén.
- Klimatpåverkan – bebyggelse på landsbygden kan orsaka ett ökat trafikarbete.

När det arbetas fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen, ska miljökonsekvensbeskrivningen vara översiktlig, se till helheten och inte gå in på detaljer för varje delområde som behandlas i det tematiska tillägget. Miljökonsekvenserna specifikt för varje enskilt föreslaget LIS-område i det tematiska tillägget till översiktsplanen beskrivs inte i denna miljökonsekvensbeskrivning.

3.3 Tidsmässig avgränsning

Det tematiska tillägget kommer efter antagande att gälla fram till det att den anses inaktuell och ersätts med en ny eller upphävs. Enligt planhandlingen sträcker sig det tematiska tillägget fram till 2035. Detta utgör även MKB:ns tidsmässiga avgränsning. Vissa åtgärders miljöeffekter och miljöutmaningar kan sträcka sig längre än till planeringsperiodens slut. I den mån det är möjligt, rimligt och relevant behandlar miljökonsekvensbeskrivningen även dessa effekter.

4 Alternativ

4.1 Nollalternativ

Nollalternativet i denna miljöbedömning innebär att det tematiska tillägget inte genomförs. Nollalternativet innebär vidare att gällande översiktsplan för Degerfors kommun genomförs fullt ut samt att antagna detaljplaner fortsätter att gälla.

Föreslagen bostadsutveckling i översiktsplanen som sträcker sig längs med sjöar och vattendrag genomförs på mark utanför strandskyddat område, och strandskyddade områden förblir oexploaterade. Konsekvenser vid utvecklingen enligt nollalternativet avgränsas till bostads- och verksamhetsutveckling i närheten av strandzoner.

4.2 Konsekvenser vid nollalternativ

Vattenmiljö

Nollalternativet kan innebära att exploateringen sker mer fragmentariskt och försvårar gemensamhetsanläggningar och anslutning till kommunens VA-nät. En sådan utveckling skulle kunna medföra ökad belastning på recipienter i form av näringsämnen från privata enskilda avlopp. Nollalternativet bedöms därmed ha små negativa konsekvenser med avseende på vattenmiljö.

Naturmiljö och rekreation

En mer spridd utbyggnad som nollalternativet kan innebära kan medföra negativa konsekvenser för naturmiljön jämfört man har en styrning till särskilt utpekade områden som med hänvisning till LIS-utredningen har. Totalt sett medför dock nollalternativet sannolikt att färre strandnära områden ianspråkats, vilket är positivt för växter och djur. Nollalternativet varken ökar eller minskar

tillgängligheten till sjöar och vattendrag. Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet medföra obetydliga konsekvenser för naturmiljön och rekreation.

Kulturmiljö och landskapsbild

Nollalternativet kan innebära att utbyggnad blir mer fragmenterat vilket kan medföra större inverkan på landskapsbilden än samlad bebyggelse. Kommunen har möjlighet att påverka bebyggelseutvecklingen i strandnära lägen genom prövningar i samband med strandskyddsdispenser och bygglovsprövning. Trots detta är risken större att kulturmiljöintressena och landskapsbild inte hanteras på rätt sätt när bedömningen sker i varje enskilt fall. Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet medföra små negativa konsekvenser med avseende på kulturmiljö och landskapsbild.

Klimatrelaterade risker

En översiktlig kartering av ras och skred samt översvämning har gjorts i Degerfors. Det finns risk på spridda platser och kan enkelt undvikas vid nybyggnation ute i landskapet. Nollalternativet bedöms inte medföra några förändringar avseende klimatrelaterade risker jämfört med nuläget. Som underlag har uppgifter från MSB och länsstyrelsen används.

Ekonomiska och sociala aspekter

Sjönära tomter är alltid attraktiva. I nollalternativet får man större svårigheter att erbjuda och välja attraktiva boendeformer, vilket i sin tur kan medföra att utflyttningen från kommunen ökar, eller att man som ”nybyggare” väljer en annan kommun att bosätta sig i. Utflyttningen ökar risken för nedskärningar i både serviceutbud och kollektivtrafik. Nollalternativet bedöms därav medföra små negativa konsekvenser med avseende på ekonomiska och sociala aspekter.

Jordbruksmark

Andelen jordbruksmark som berörs är mycket begränsad eftersom ingen aktivt brukad åkermark berörs. Nollalternativet innebär att jordbruksmark tas i anspråk. Jordbruksmark är i Degerfors främst koncentrerade till sjöar och vattendrag. Om fler får möjlighet att bosätta sig på landsbygden bedöms byar ”livas upp” och öppna ytor hålls efter. Sammantaget bedöms förslaget inte ha någon inverkan på miljömålet.

4.3 Planförslag

Degerfors kommun har många sjöar och stränder, men långt ifrån alla lämpar sig för landsbygdsutveckling i strandnära läge. För att utreda vilka områden som är mest lämpade har ett antal kriterier satts upp. Dessa har använts vid prioritering av områdena. Huvudkriteriet är dock att föreslagna områden innehåller befintlig bebyggelse av viss omfattning

Förutom kriterierna i 7 kap 18 § MB om LIS-områden har en exploateringsinventering samt en inventering av natur-, kultur och friluftsvärden använts som utgångspunkt för framtagande av lämpliga LIS-områden i kommunen. T.ex. har områden med mycket höga natur- eller friluftsvärden inte tagits med i föreslagna LIS-områden eller markerats för försiktighet alternativt vidare utredning i ett exploateringsskede.

En konventionell naturvärdesinventering har gjorts där bedömningen utgår från

länsstyrelsens kartmaterial och fynd från artportalen. Samtliga områden har besökts i fält på hösten förutom bäckvall i Åtorp som besöktes på sommaren. Notering av intressanta artfynd, generella biotoppsydd, skogliga värden samt andra värdefulla biotoper har noterats.

I exploateringsinventeringen har följande parametrar bedömts: platser utan högra naturvärden, platsens attraktivitet i förhållande till vattnet, förutsättningar för att nå området med bil eller med kollektivtrafik, förutsättningarna för att vid behov bygga väg i området, förutsättningarna för att lösa vatten och avlopp till och inom området, markens beskaffenhet och topografi avseende att ingen risk för ras och skred föreligger men även om området är lättbyggt eller inte, vilket sammantaget ger en uppfattning ifall LIS-området har en exploateringspotential som gör det relevant. Bedömning av översvämningsrisk, avstånd till service och då främst dagligvarubutik, förskola och skola men även lokala arbetsplatser och verksamheter finns också med i inventeringen.

Utifrån genomförda inventeringar har föreslagna områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen bedömts och avgränsats. Följande områden föreslås i planhandlingen:

DEGERFORS
KOMMUN

5 Metod och bedömningsgrunder

Konsekvenserna av det tematiska tillägget och nollalternativet bedöms och redovisas i text. Till grund för bedömningen av miljökonsekvenser används relevanta miljömål, riktvärden, miljökvalitetsnormer etc. Bedömningsstegen delas in i små, måttliga, stora eller mycket stora konsekvenser, vilka kan vara positiva eller negativa.

Mycket stora konsekvenser

Konsekvenser för riksintressen eller andra intressen som gäller på EU-nivå (till exempel Natura 2000-områden eller överskridande av miljökvalitetsnormer).

Stora konsekvenser

Konsekvenser för riksintressen eller värden av regional betydelse.

Måttliga konsekvenser

Konsekvenser av kommunal betydelse.

Små konsekvenser

Konsekvenser av mindre eller lokal betydelse.

Skalans olika grader används i ett första steg som ett riktmärke. Därefter vägs omfattning av påverkan och effekter in, vilket leder till en slutlig bedömning av konsekvenser. Att exempelvis ett riksintresse påverkas ger i det första steget indikationen att man bör hamna högt på skalan (mycket stora eller stora konsekvenser). Men omfattningen av den påverkan som ett planförslag leder till kan betyda att den slutliga bedömningen av konsekvenser skiljer sig från riktmärket. Att ett riksintresse berörs betyder inte per automatik att planförslaget medför stora eller mycket stora konsekvenser. Påverkan kan vara av mycket begränsad omfattning eller endast beröra en mindre del av intresseområdet.

6 Konsekvenser av planförslaget

6.1 Vattenmiljö

6.1.1 Bedömningsgrunder

Riksintressen

Hela Ölens Östra strand (omfattar LIS-områdena Rönningshyttan, Ölsboda-Viken) ligger inom Södra Kilsbergens - riksintresse för friluftsliv.

Natura 200

Nedströms Letälven och Skagern finns Natura 2000 området Gullspångsälven vars främsta syfte är att bevara forssträckor och lek område för den genetisk unika Gullsångslaxen (omfattar LIS-områdena vid Letälven och Skagern, 9-17)

Miljökvalitetsnormer

Nedanstående information om miljökvalitetsnormer har inhämtats från databasen VISS (Vatteninformationssystem Sverige). För de flesta vattenförekomster som berörs av planförslaget finns miljökvalitetsnormer framtagna.

- *Ölen - God ekologisk status 2039 och God kemisk ytvattenstatus*

År 2021 har sjöns ekologiska status bedömts som otillfredtälld och den kemiska ytvattenstatusen (exklusive kvicksilver) är ej klassad. Sjön är påverkad av försurning. Det är sammanvägningen av fisk och försurningsstatus samt att sjön kalkats flera gånger sedan slutet av 1970-talet som varit avgörande för bedömningen. Sjön påverkas dessutom av reglering till förmån för vattenkraftsutvinning.

- *Stor-Björken - God ekologisk status 2039 och God kemisk ytvattenstatus*

År 2021 har sjöns ekologiska status bedömts som måttlig och den kemiska ytvattenstatusen (exklusive kvicksilver) är ej klassad. Sjöns fisksamhälle bedöms negativt påverkat av reglering till förmån för utvinning av vattenkraft. De allmänna förhållandena, som är en sammanvägning av klassificeringarna för näringsämnen (hög status) och försurning (god status), har sammantaget god status. Sjön har varit utsatt för påverkan från försurning och har kalkats tidigare. Den senaste utvärderingen visar att sjön inte längre är försurad.

- *Svartån mellan Storbjörken och Toften - God ekologisk status 2039 och God kemisk ytvattenstatus*

År 2021 har sjöns ekologiska status bedömts som otillfredställd och den kemiska ytvattenstatusen (exklusive kvicksilver) är ej klassad. Sjöns fisksamhälle bedöms negativt påverkat av reglering till förmån för utvinning av vattenkraft. De allmänna förhållandena, som är en sammanvägning av klassificeringarna för näringsämnen (hög status) och försurning (god status), har sammantaget god status. Sjön har varit utsatt för påverkan från försurning och har kalkats tidigare. Den senaste utvärderingen visar att sjön inte längre är försurad.

- *Skagern - God ekologisk status 2027 och God kemisk ytvattenstatus*

År 2021 har sjöns ekologiska status bedömts som måttlig och den kemiska ytvattenstatusen (exklusive kvicksilver) är ej klassad. Hydromorfologi (vandringshinder) är utslagsgivande för bedömningen till måttlig ekologisk status. Fiskar och andra djur kan inte vandra naturligt i vattensystemet, eftersom vattendragen till sjön och utloppet har definitiva vandringshinder som människan har byggt. Vattenkvaliteten är bra med hög status för växtplankton (klorofyll), näringsämnen och försurning

- *Letälven mellan Möckeln och damm vid Mo- God ekologisk status 2027 och God kemisk ytvattenstatus*

År 2021 har vattendragets ekologiska status bedömts som otillfredsställd och den kemiska ytvattenstatusen (exklusive kvicksilver) är ej klassad. Älven är påverkad av reglering och vandringshinder. Denna påverkan bedöms påverka fisksamhället negativt. Bottenfauna (bottenlevande djur) visar på god och kiselalger hög status.

- *Letälven mellan damm vid Mo och Skagern- God ekologisk status 2027 och God kemisk ytvattenstatus*

År 2021 har vattendragets ekologiska status bedömts som otillfredsställd och den kemiska ytvattenstatusen (exklusive kvicksilver) är ej klassad. Det

förekommer reglering och vandringshinder i anslutning till vattenförekomsten. De allmänna förhållandena, som är en sammanvägning av klassificeringarna för näringsämnen (hög status) och försurning (hög status), har sammantaget hög status.

- *Letälsåsen, Moområdet*

År 2021 har grundvattenmagasinet god kemisk status och god kvantitativ status.

Strandskydd

I 7 kap. MB finns bestämmelser om strandskydd. Skyddet avser att trygga allmänhetens tillgång till vattenområden och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtliv. Strandskydd gäller 100 meter från strandkanten både i vatten och på land. Strandskydd gäller för alla sjöar och vattendrag. Skyddet kan utvidgas till 300 meter. Det finns inga sjöar eller vattendrag inom Degerfors kommun med utvidgat strandskydd.

Regeringens nationella miljökvalitetsmål

Ingen övergödning

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.”

Grundvatten av god kvalitet

”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.”

Myllrande våtmarker

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

6.1.2 Förutsättningar

Följande ytvatten är markerade för dricksvattenförsörjning enligt VISS:

- Skagern – berör LIS-områden 14, 15,16 och 17 (avser Gullspångs kommun)
- Svartå mellan Storbjörken och Lillbjörken - berör LIS-områden 7 och 8.
- Lillbjörken samt Svartån omedelbart söder om Lillbjörken (avser Svartå samhälle) - berör LIS-område 7.

Enligt kompletterande uppgifter från Degerfors kommun kan dock noteras att punkt två inte utgör ytvattentäkt och punkt tre bara delvis. Följande tillägg gäller:

- Ölen och Svartån direkt söder om Ölen (avser vattenförsörjning till Ölsboda)

Den tredje punkten avser ett inducerat grundvatten och är också den enda vattenskyddsområde som angränsar till ett utpekade LIS-område och utgörs av ett vattenskyddsområde – Guldsmedsboda.

Vidare ligger LIS-område 12 delvis inom en dricksvattenförekomst. LIS-området är placerat i förekomstens utströmsområde.

I samband med att en ny översiktsplan antogs för Degerfors kommun antogs även en VA-plan (bilaga 4 till ÖP:n) som är att jämföras med en vattenförsörjningsplan. Här redovisas dricksvattenförekomster i kommunen, förslag på vilka utbyggnadsområden och andra åtgärder som bör prioriteras i framtiden.

Degerfors kommun har under ett antal år, tillsammans med Karlskoga kommun, arbetat för att ge Degerfors tätort ett långsiktigt fungerande reservvatten. Detta är ett pågående arbete. Om vissa nya områden i kommunen, i enlighet med VA-planen, ansluts till Degerfors tätort via överföringsledning kan även dessa ta del av reservvattenfunktionen.

Inom merparten av utpekade LIS-områden saknas idag kommunalt-VA för befintlig bebyggelse. Anslutning till kommunalt VA finns endast vid LIS-områdena Svartå och Åtorp. För flera av föreslagna LIS-områden finns planer på anslutning till kommunalt VA, främst områdena runt Ölsboda.

6.1.3 Konsekvenser av planförslaget

Enligt planförslaget kan tillkommande bebyggelse inom tre LIS-områden anslutas till befintligt VA-nät (Svartå, Svartå herrgård, Åtorp) och för fem LIS-områden (Ölsboda-Viken, Ölsboda herrgård, Skäggebol, Moberåten) kommer det finnas möjligheter att bygga ut kommunalt VA på sikt. För resterande LIS-områden föreslås att gemensamma lösningar bör eftersträvas.

Dagvattenhanteringen sker i dag främst lokalt via infiltration i mark. Möjligheten till kommunalt VA-nät alternativt gemensamhetslösningar skapar förutsättningar för ett bra omhändertagande av avloppsvatten. I planförslaget bör dock ställningstagandet kring gemensamma avloppslösningar förtydligas för att säkerställa att inte antalet enskilda avloppsanläggningar ökar, vilket kan innebära negativ påverkan på vattenmiljön

Möjlighet till anslutning på sikt syftar till genomförandet av en överföringsledning mellan Degerfors och Svartå (se gällande ÖP, VA-plan bilaga 4). Dock är det oklart när eller om det kommer att ske, och utbyggnaden av överföringsledningen anges inte som en förutsättning för att möjliggöra för ny bebyggelse. För resterande 12 LIS-områden anges att befintliga avloppsanläggningar består av enskilda lösningar (med förhoppningar om gemensamma lösningar) och att så även torde vara fallet för tillkommande bebyggelse.

Bostadsutveckling inom Eskilstunaåns avrinningsområde torde få positiva effekter genom att ytterligare bosättningar medverkar till att VA-kollektivet kan stärka resurserna så att en VA-ledning mellan Svartå och Degerfors kan påskyndas och få större finansieringsgrad. Vattenförekomsten dessutom försurad och oligotrof.

Utmed Letälven och Skagern torde avloppslösningar i de flesta fall tvingas lösas genom små avloppsanläggningar, enskilt eller gemensamt. Den lilla exploatering som kan bli aktuellt kan få en minimal påverkan på vattensystem med ett medelvattenflöde kring 50 kbm/sekund. För närvarande pågår inventering av

befintliga enskilda avloppsanläggningar i biflöden till älven. Hotet mot nedströms liggande Natura-2000 området och den genetisk unika Gullspångslaxen utgörs främst av elkraftsproduktionen med de vandringshinder som medförs. Enstaka enskilda avlopp med dagens gällande krav kommer inte ha en negativ påverkan.

Ett ökande antal enskilda avloppsanläggningar kan innebära en negativ påverkan på vattenmiljön. Dock är inga av de sjöar där enskilda avloppslösningar planeras övergödningpåverkade. I nya anläggningar av modernt snitt är utsläppen dessutom mycket begränsade jämfört med äldre enskilda anläggningar. Den ökning av utsläpp av näringsämnen som planens genomförande kan medföra bedöms därför inte påverka miljökvalitetsnormerna för vatten, under planens genomförandetid.

Nybyggnationen kan påverka dagvattnets kvalitet negativt och därmed även berörda grund- och ytvatten. Påverkan beror framför allt på ett ökat trafikarbete och tillkommande belastning från avlopp. Så långt det är möjligt bör enskilda avloppslösningar undvikas. Vid förtätning kan andelen hårdgjorda ytor öka vilket kan medföra att större volymer vatten leds till recipienten snabbare än tidigare. Det kan finnas behov att avsätta mark för fördröjning av dagvatten.

Inom sex av de föreslagna LIS-områdena (Ölsboda-Viken, Ölsboda Herrgård, Svartå,Svartå Herrgård, Åstorp och Rönningshyttan¹) förekommer potentiellt förorenade områden enligt Länsstyrelsens översiktliga inventering. Denna översiktliga inventering baserar sig endast på vetenskapen om historiska bergsverksamheter på platserna och ytterligare inventeringar behövs för att konstatera om föroreningar faktiskt finns i marken.

Det enda dokumenterat förorenade området utgörs av ytorna runt den gamla hyttan i Svartå, här är bara verksamhetsutveckling aktuell vilket också anges i LIS-planen. När sådana områden ska exploateras är det av stor vikt att föroreningssituationen klarläggs i samband med att detaljplan tas fram. Åtgärder för att förhindra att föroreningar sprids till närliggande vattenmiljöer kan behöva vidtas vid exploateringen.

För de sjöar och vattendrag som utpekats som dricksvattenförekomster är det av stor vikt att exploatering genomförs på ett sådant sätt att vattenkvaliteten inte påverkas negativt och att förutsättningarna för ett gott vattenskydd kan upprätthållas. Viktiga frågor att ta ställning till och utreda är möjlig anslutning till kommunalt VA, möjlighet för gemensamhetsanläggningar i stället för enskilda avlopp, dagvattenhantering och hantering av förorenade områden.

Samtliga ovanstående frågor hanteras i plan- eller bygglovskede.

Det tematiska tillägget innebär en viss ökad belastning på sjöar och vattendrag. De negativa konsekvenserna som den ökade belastningen medför bedöms till

¹ Kontrollen av potentiellt förorenade områden gjordes mot preliminära LIS-gränser. En noggrannare genomgång bör göras efter att gränserna har fastställts.

viss del vägas upp av att exploateringen kan utföras mer samlat. Vilket innebäratt möjligheterna till att etablera gemensamma avloppslösningar, infrastruktur och dylikt ökar. LIS-området är placerat i grundvattenförekomstens utströmsområde och planerade verksamheter bedöms inte ha någon påverkan. Sammantaget bedöms planförslaget medföra **små negativa konsekvenser för vattenmiljön**. Dock finns det förutsättningar för att konsekvenserna för vattenmiljön blir obetydliga om kommunen i kommande detaljplaner reglerar dagvattenhantering och avloppslösningar. Vidare bör föroreningssituationen klarläggas i samband med att detaljplan tas fram.

6.1.4 Åtgärdsförslag

- Där anslutning till kommunalt VA inte är möjlig bör kommunen, där det är rimligt, förorda gemensamhetsanläggningar istället för enskilda lösningar.
- Vid förtätning är det viktigt att i ett tidigt skede utreda vilka platser som är strategiskt viktiga att spara och utveckla utifrån omhändertagande av dagvatten och att säkerställa att dagvattensystemen inte är underdimensionerade.
- För de områden där föroreningar har indikerats eller identifierats är det av stor vikt att föroreningssituationen klarläggs i samband med att detaljplan tas fram. Åtgärder för att förhindra att föroreningar sprids till närliggande vattenmiljöer kan behöva vidtas vid exploateringen.
- Verka för att bryggor för fritidsbåtar förläggs till gemensamma platser.
- Fortsatt utredning och implementering av ett långsiktigt hållbart reservvatten för kommunen samt utbyggnad av VA enligt VA-plan.

6.2 Naturmiljö och rekreation

6.2.1 Bedömningsgrunder

Natura 2000-område och riksintresse för naturvård

Natura 2000 är ett nätverk inom EU där värdefulla naturområden som är av särskilt intresse ur naturvårdssynpunkt pekas ut. I 3 kap.3 § MB pekas mark- och vattenområden ut som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt och som så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Strandskydd

I 7 kap. MB finns bestämmelser om strandskydd. Skyddet avser att trygga allmänhetens tillgång till vattenområden och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtliv. Strandskydd gäller 100 meter från strandkanten både i vatten och på land. Strandskydd gäller för alla sjöar och vattendrag.

Regeringens nationella miljö kvalitetsmål

Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. Kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

Myllrande våtmarker

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

6.2.2 Förutsättningar

Södra Kilsbergens riksintresse för friluftsliv breder ut sig i nordöstra delen av planområdet och överlappar med LIS-områdena Rönningshyttan och Ölsboda-Viken. Detta anspråk är dock inte specificerat i sin avgränsning.

Inga av LIS-områdena ligger inom Riksintresse för naturvård.

Vid LIS-området Svartå Herrgård finns flera nyckelbiotoper som identifierats av Sveaskog (Skogsstyrelsens webbkarta, 2018-06-25).

Enstaka områden gränsar till ängs- och betesmarksinventeringen. Dessa områden har uteslutits av LIS-områdena

Flera av LIS-områdena överlappar med områden som tas upp i Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (kartlager via Länsstyrelsens Webb-GIS). Merparten av områdena har klassats som högt naturvärde, och 2 av LIS-områdena (Råbäck södra samt Mo) omfattar områden som klassats som mycket högt värde.

Dessa områden är markerade på kartmaterialet och ska beaktas vid eventuell exploatering inom berörda LIS-områden.

Längst med västra Möckelnstranden, ner mot Letälven och till Fallet vid Skagern finns Letälven- Trösälven-Svartälvens lövskogstrakt.

Hårklomossa finns noterat på flera platser inom LIS-området.

6.2.3 Konsekvenser av planförslaget

En betydande andel av marken inom utpekade LIS-områden utgörs idag av skogsmark. Delar av dessa områden kommer vid ett genomförande av det tematiska tillägget bli bebyggd tomtmark och därav bedöms förslaget ha en negativ inverkan på miljömålet Levande skogar.

Andra delar av utpekade LIS-områden utgörs av odlad, öppen mark eller sankmark. Delar av dessa områden kan vid ett genomförande av det tematiska tillägget komma att bli bebyggd tomtmark. Miljömålet Rikt odlingslandskap och Myllrande våtmarker uttrycker att odlad mark respektive våtmarker ska bevaras. Den totala ytan våtmark inom de föreslagna LIS-områdena är dock inte så stor att det bedöms inverka på miljömålet. Det är med tanke på byggbarheten osannolikt att just dessa ytor mer än i undantagsfall kommer bebyggas. Andelen odlad mark och öppen mark inom föreslagna LIS-områden är också begränsad. Även här är de ytor som kan komma att bebyggas begränsade men ändå mer attraktiva ur byggbarhetssynpunkt. Samtidigt bedöms planförslaget innebära att byar ”lever upp” och att öppen ängsmark i större utsträckning hålls efter. Därmed ökar möjligheterna att bibehålla den öppna marken, som i allt större utsträckning riskerar att växa igen i och med avfolkningen på landsbygden. Finns möjlighet att undvika exploatering av jordbruksmark ska detta göras.

Föreslagen LIS-plan innebär även att en liten andel åkermark i tillåts omvandlas till bostadsändamål. Det medför en risk för negativa konsekvenser för naturvärden i jordbrukslandskapet, om inte framtida exploatering gör en väl avvägd bedömning om hur anspråk på jordbruksmark kan genomföras utan att påverka naturvärden som är beroende av en fortsatt jordbruksverksamhet. Jordbruksmark är av nationellt intresse och har i planförslaget undantagits i stor utsträckning.

Då strandzoner generellt sett har höga biologiska värden kan en exploatering i de föreslagna områdena medföra negativ påverkan för den biologiska mångfalden i dessa områden. Konsekvenserna av en utbyggnad inom föreslagna områden bedöms inte bli stora stora då inga unika miljöer exploateras och liknande miljöer finns nära att tillgå. Krav på en passage om några 10-tals meter gör att själva strandzonen är fredad från nytillkommande bebyggelse även inom LIS-områden. Det finns dock risk att miljöer med högre värden för djur- och växtlivet påverkas indirekt genom att närheten till vattnet medför ökat tryck på att uppföra anläggningar vid vattnet eller siktröjning i värdefulla trädskikt.

Sammanfattningsvis kan sägas att för de flesta föreslagna LIS-områden kommer mindre arealer av naturmiljöer att omvandlas till exploaterade miljöer och det tematiska tillägget bedöms därav medföra **små negativa konsekvenser med avseende på naturmiljö.**

Exploatering i de föreslagna områdena kan medföra både positiva och negativa konsekvenser för friluftslivet. Tillgängligheten eller upplevelsevärdet kan öka i ett område medan det i andra områden kan leda till det motsatta, allt beroende på plats specifika förhållanden. Av de fyra föreslagna LIS-områdena som berörs riksintresse för friluftsliv, är huvudsyftet med ett av dem (Rönningshyttan) direkt kopplat till friluftsliv. Inom övriga LIS-områden som tangerar med Södra Kilsbergens Riksintresse för friluftsliv är huvudsyftet att möjliggöra utveckling av befintlig bostadsbebyggelse och viss tillkommande bostadsbebyggelse. Inom dessa områden är det viktigt att tillkommande bebyggelse inte förhindrar möjligheten till vistelse i naturen vilket är fullt genomförbart. Sammantaget bedöms det tematiska tillägget medföra **neutrala konsekvenser med avseende på rekreation.**

6.2.4 Åtgärdsförslag

- Även om ett strandområde kan anses vara ianspråktaget ska strandskyddets intressen tillgodotas, till exempel behövs ytor för allemansrättslig passage vid sjöarnas stränder.
- En noggrannare inventering av naturvärden inom planerade LIS-områden bör göras innan detaljplanering och bygglov för de ytor där naturvärden markerats på karta och i text. Kan även behövas utanför markerade ytor.
- Risker för privatisering av allemansrättslig tillgänglig mark utanför tomtgräns behöver beaktas i samband med detaljplanering och bygglovsgivning. Bestämmelser om markering av tomtgräns kan i vissa fall vara ett sätt att minska risken.
- Vid bygglov och detaljplanering bör hänsyn tas till de natur-, kultur och friluftsvärden som beskrivs i den genomförda natur-, kultutvärdes och friluftsinventeringen och som tagits fram som underlag för det tematiska tillägget.

6.3 Kulturmiljö och landskapsbild

6.3.1 Bedömningsgrunder

Fornlämningar

Kulturminneslagen (KML) omfattar bestämmelser kring fasta fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Fasta fornlämningar har allmänt skydd och omfattas av ett skyddsavstånd. Det är förbjudet att ändra, skada, täcka eller ta bort en fornlämning.

Regeringens nationella miljö kvalitetsmål

Ett rikt odlingslandskap

"Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks."

En god bebyggd miljö

"Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska

lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

I de fall där den genomförda kulturmiljöinventeringen indikerar att det finns värdefull bebyggelse, t ex i Svartå och Åtorp, är det särskilt viktigt att tillkommande bebyggelse anpassas till den befintliga bebyggelsemiljön.

6.3.2 Förutsättningar

Med kulturmiljö avses miljöer som tydligt avspeglar vår historia och som berättar om mänsklig verksamhet inom området i förfluten tid. Helhetsmiljöer och historiska samband är lika viktiga som enskilda lämningar. Ort- och platsnamn har kulturvärden och det immateriella kulturarvet såsom berättelser och traditioner har stor betydelse för kulturmiljöns karaktär.

I planförslaget beskrivs de kulturvärden som finns inom respektive LIS-område, även landskapsbilden för respektive område beskrivs kort.

Inga av de föreslagna LIS-områdena ligger inom riksintresse för kulturmiljövård.

Inom utpekade LIS-områden förekommer ett större antal fornlämningar och kulturhistoriska lämningar av olika slag. Några exempel på lämningar är; fångstgropar, hyttområden, vägmärken och forna boplatser.

6.3.3 Konsekvenser av planförslaget

Bebyggelse står ofta i konflikt med värnandet av kulturlandskapets miljö-kvaliteter och befintlig landskapsbild. Inom föreslagna LIS-områden kan vissa kulturvärden komma att försvagas och landskapsbilden påverkas negativt om inte den nya bebyggelsen anpassas till dessa värden. Enstaka boenden i redan befintlig bebyggelse som programmet innebär har en minimal påverkan på landskapsbilden. Större verksamheter såsom campingar kan ha en större påverkan. Positiva konsekvenser kan dock ses jämfört med nollalternativet eftersom kommunen i det tematiska tillägget beskriver kulturvärdena och landskapsbild inom varje LIS-område. Vilket i sin tur ger en bra grund för att lämpliga restriktioner kommer att anges i samband med bygglov. Registrerade fornminnen och andra miljöer och objekt som noterats vid inventeringen finns markerade i kartmaterialet och ska beaktas vid exploatering. Sammantaget bedöms det tematiska tillägget kan medföra **små konsekvenser avseende kulturmiljö och landskapsbild** i det enskilda fallet.

6.3.4 Åtgärdsförslag

- I samband med detaljplanering och bygglov bör särskild hänsyn tas till landskapsbild.
- En noggrannare inventering av kulturvärden inom planerade LIS-områden bör göras innan detaljplanering och bygglov där sådana värden finns registrerade eller noterats vid inventering.
- I samråd med länsstyrelsen kan arkeologiska undersökningar krävas inför exploatering där fornlämningar såsom boplatser och småindustriell verksamhet finns närliggande. Den sistnämnda är mest aktuell i Degerfors.

6.4 Klimatrelaterade risker

6.4.1 Bedömningsgrunder

Klimatanpassning i fysisk planering – Vägledning från länsstyrelserna (Länsstyrelserna, 2012)

Klimatanpassning i planering och byggande – analys, åtgärder och exempel (Boverket, 2010)

6.4.2 Förutsättningar

Letälven och Skagern ingår i översvämningskarteringen som Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap (MSB) tagit fram för Gullspångsälven och Svartälven. Karteringen visar att flera av de utpekade LIS-områdena längs med Letälven och Skagern delvis ligger inom områden med risk för översvämning vid 100 års flöde. För svartåsystemet har kartunderlag från länsstyrelsen Örebro används för att bedöma översvämningsrisk. I planförslaget bedöms dock att riskerna för översvämnings längs Ölen, Stor-Björken och Lill-Björken är små eftersom sjöarna utgör de översta sjöarna i sitt vattensystem. Sjöarna har istället under senaste år haft problem med låga vattennivåer.

Länsstyrelsen har gjort en skyfallskartering för Örebro län 2015. Någon detaljerad analys har inte gjorts för Degerfors kommun.

I planen anges att en lägsta golvhöjd bör bestämmas i bygg- eller planskedet i de LIS-områden, eller delar av LIS-områden, som är låglänta och där risk för översvämning kan föreligga, för att garantera att åtgärder vidtas så att översvämning av bebyggelse och anläggningar inte uppstår i framtiden.

Den översiktliga ras- och skredkarteringen som tagits fram av Länsstyrelsen i Örebro visar att det inom utpekade LIS-områden finns en del områden med förhöjda skredrisker (baserat på översiktlig jordartsbestämning, där silt och lera förekommer samt kända topografiska förhållanden). Enligt planförslaget bedöms riskerna för ras- och skred inom de föreslagna LIS-områdena generellt som små eller obefintliga. I planen anges att inom de delar av vissa LIS-områden som är svårbedömda bör eventuell exploatering föregås av relevanta markundersökningar.

6.4.3 Konsekvenser av planförslaget

De eventuella risker för översvämning och skred som finns i LIS-områdena bedöms kunna förebyggas om rekommenderat hänsynstagande enligt planförslaget följs.

Detaljerade undersökningar ang skyfall bör göras vid exploatering inom riskzoner i samband med detaljplan eller bygglov.

Vid intensiva regn och höga flöden riskerar översvämnings och överbelastning av VA-nätet att medföra att föroreningar och näringsämnen sprids till sjöar och vattendrag. Områden eller delar av områden inom förhöjd risk för översvämnings behöver för den skull inte vara olämpliga att bebygga, eftersom åtgärder kan vidtas för att bygga säkert. T.ex. kan en lägsta golvhöjd regleras i detaljplan, avstånd till strandlinje regleras i plan och vid bygglov, krav ställas på anpassad bärighet i mark etc. Därav bedöms det tematiska tillägget medföra **obetydliga konsekvenser avseende klimatrelaterade risker.**

6.4.4 Åtgärdsförslag

- Vid bygglov och detaljplanering bör hänsyn tas till rekommendationer i planförslaget, om lägsta golvhöjd, markundersökningar samt placering inom LIS-områdena.

6.5 Ekonomiska och sociala aspekter

6.5.1 Bedömningsgrunder

Regeringens nationella miljö kvalitetsmål

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

6.5.2 Förutsättningar

Att planera långsiktigt hållbart innebär utöver de ekologiska aspekterna, att planera socialt och ekonomiskt hållbart. Genom att t.ex. ta hänsyn till, och arbeta med de sociala aspekterna i den fysiska planeringen kan en god livsmiljö främjas. En god livsmiljö bygger dels på en god fysisk miljö, men även på andra sociala aspekter, så som trygghet, hälsa, social gemenskap och delaktighet. God samhällsekonomi är också en naturlig del av en hållbar samhällsutveckling. Utgångspunkterna är t.ex. hög sysselsättningsgrad, regional balans, rättvis och jämn fördelning av levnadsstandarden och ekonomisk tillväxt.

Genom att arbeta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen som behandlar landsbygdsutveckling i strandnära lägen, finns möjligheter för kommuner som idag har en stagnerad befolkningstillväxt eller negativ befolkningstillväxt att skapa boenden i attraktiva strandnära lägen och på det sättet attrahera nya kommuninvånare. Förutom en inflyttning till kommunen med tillhörande ekonomiska tillskott i form av ökade, eller åtminstone inte minskade skatteintäkter, kan LIS-områden innebära att en omflyttning sker inom kommunen.

LIS-områden handlar inte bara om bostäder utan även om ökade möjligheter att skapa och utveckla verksamheter på landsbygden. Ökad turism är en av de faktorer som har god potential.

6.5.3 Konsekvenser av planförslaget

Målet med planförslaget är att skapa förutsättningar för attraktiva strandnära områden för bostäder, både permanent- och fritidsboenden, och för utveckling av verksamheter, inom några av områden med fokus på turism.

Planförslaget bedöms kunna medföra ett ökat underlag för den kommersiella- och kommunala servicen i de mindre orter som LIS-områdena ligger i anslutning till. En ökad befolkning, både permanent- och fritidsboende, medför även en ökad social gemenskap och trygghet. Detta förutsätter, så som är fallet i samtliga fall, att LIS-områdena ligger i anslutning till områden med befintlig bebyggelse.

En utbyggnad i LIS-områdena kommer bidra till en ökad tillgänglighet för de boende till naturen, vilket kan inverka positivt på folkhälsan. Det är samtidigt av

stor vikt att värna den allemansrättsliga tillgängligheten och villkoren för djur- och växtliv vid strandlinjen inom respektive LIS-område.

Några LIS-områden ligger på längre avstånd från närmaste service och kollektiv-trafik, alternativt ligger inom ett idag mycket glest bebyggt område. Bedömningen är ändå att dessa områden kan komma att långsiktigt bidra till positiva sysselsättningseffekter eller ökat serviceunderlag. En utveckling där fritidsboenden konverteras till av åretruntboenden skulle kunna antas ge negativa ekonomiska konsekvenser för kommunen som måste förse området med skolskjuts, hemsjukvård osv. Tidigare genomförda studier visar dock att skolskjutsfrågan bara påverkas marginellt eftersom det redan förekommer skolskjutsar inom aktuella delar av kommunen. Avseende hemtjänst och hemsjukvård är det endast ett första behov i ett specifikt område som genererar en ekonomisk konsekvens, därefter är skillnaden försumbar. I de flesta områden som berörs av LIS-områden finns redan behov av hemtjänst/hemsjukvård som måste adresseras. Några områden bedöms kunna bli beroende av bil som transportmedel och medföra längre transportsträckor för bland annat barn och ungdomar. Den ökning av som kan förväntas bli aktuell blir dock i sammanhanget försumbart liten och om boende på landsbygden ska accepteras så är detta en ofrånkomlig förutsättning oavsett om det berör LIS-områden eller all övrig landsbygd med befintlig bebyggelse som sammantaget är betydligt mer omfattande.

Sammantaget bedöms det tematiska tillägget att medföra **små positiva konsekvenser** utifrån de ekonomiska och sociala aspekterna. De största positiva konsekvenserna bedöms vara att den kommunala och kommersiella servicen kan bibehållas eller till och med utvecklas på landsbygden samt att en befolkningsinflyttning till kommunen bedöms kunna bidra bl.a. till en större social trygghet, ökad ekonomisk balans och ökad social gemenskap. Vidare bedöms det tematiska tillägget kunna ge ett ökat antal arbetstillfällen inom turismnäringen. Främst ska dock poängteras att möjligheten att välja ett för individen eftertraktat boende ökar genom föreslagna LIS-områden.

6.5.4 Åtgärdsförslag

- Ha beredskap för skolskjutsar, hemsjukvård, etc inom de LIS-områden som ligger inom glest befolkade områden i kommunen.
- Säkerställa den allemansrättsliga tillgängligheten och villkoren för djur- och växtliv till strandlinjen inom respektive LIS-område.

6.6 Klimatpåverkan

6.6.1 Bedömningsgrunder

Regeringens nationella miljö kvalitetsmål

Begränsad klimatpåverkan

”Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.”

Energi- och klimatprogram för Örebro län 2017-2020

Programmet fungerar som underlag för Länsstyrelsen och Region Örebro läns arbete och prioritering inom energi- och klimatområdet. Enligt planprogrammet

fokuseras klimatarbetet inom följande områden:

- minskade utsläpp av växthusgaser,
- förnybar energi och
- energieffektivisering.

6.6.2 Förutsättningar

Det länsvägsnät som binder samman tätorterna innebär att det tar under 15 minuter att köra till valfri tätort från samtliga LIS-områden, utom de två längst i söder. Bäst utbyggd kollektivtrafik finns mellan Svartå och Degerfors vilket täcker in 6 av LIS-områdena. Även mellan Åtorp och Degerfors finns linjebustrafik som täcker in 3 områden bra.

Järnvägsanslutning finns i bl.a. Degerfors och Laxå, med tågförbindelser till bl.a. Hallsberg och Karlstad.

6.6.3 Konsekvenser av planförslaget

Även om vissa möjligheter finns för transporter med kollektivtrafik i närheten av utpekade LIS-områden, är sannolikheten stor att de som bosätter sig i dessa områden kommer att vara beroende av att använda bilen i vardagen.

Planförslaget kommer sannolikt att medföra ett ökat trafikarbete eftersom boende på landsbygden dessutom ofta har två bilar i en familj. Samtidigt kan planförslaget på lång sikt skapa underlag för utökad kollektivtrafik, varvid bilanvändningen skulle kunna minska.

Med planförslaget bedöms inte få någon nämnvärd påverkan på andra klimatpåverkande aspekter inom kommunen, såsom energiförsörjning.

Den sammantagna bedömningen är att planförslaget bedöms medföra **små negativa konsekvenser** med avseende på klimatpåverkan, p.g.a. en förväntad ökning i trafikarbete.

6.6.4 Åtgärdsförslag

- Fördjupad analys i samråd med länstrafiken om hur kollektivtrafiken i framtiden skulle kunna utvecklas i samband med ny bebyggelse.

7 Samlad bedömning

I kapitlet följer en samlad bedömning av miljökonsekvenser samt en bedömning av planförslaget i förhållande till relevanta nationella miljö kvalitetsmål.

Miljö kvalitetsmålen Skyddande ozonskikt, Storslagen fjällmiljö, Säker strålmiljö, Gifrfri miljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård har i det här sammanhanget inte ansetts som relevanta, varför de inte finns med i den samlade bedömningen. Sammanställningen redovisas i två tabeller.

Påverkan på mark, landskap, djur, växter och biologisk mångfald beror till stor del på detaljlokalisering och detaljutformning. Därför är det svårt att på denna övergripande nivå bedöma hur stora konsekvenserna kan bli. Risk för negativa konsekvenser finns för alla områden men det bedöms vara relativt lätt att undvika konflikter genom detaljstudier. Åtgärder kan också genomföras som minskar eller eliminerar de negativa konsekvenserna.

Tabell 1: Samlad bedömning av miljökonsekvenser

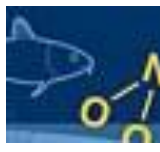
Miljöaspekter	Kommentarer	Bedömning planförslag
Vattenmiljö	Föreslagna LIS-områden bedöms inte påverka miljö-kvalitetsnormerna för vatten, under förutsättning att avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Det tematiska tillägget innebär en ökad belastning på sjöar och vattendrag. De negativa konsekvenserna som den ökade belastningen medför bedöms till viss del vägas upp av att i nollalternativet finns inga utpekade områden för strandnära exploatering.	Små negativa konsekvenser
Naturmiljö och rekreation	Föreslagna områden och dess strandzoner har generellt pekats ut där de biologiska värdena är låga. Konsekvenserna av en utbyggnad inom föreslagna områden bedöms inte bli stora stora då inga unika miljöer exploateras och liknande miljöer finns nära att tillgå. Samtidigt bedöms den genomförda naturinventeringen (som ligger till grund för det tematiska tillägget) ge förutsättningar för att påverkan på viktiga naturområden minimeras. Tillgängligheten eller upplevelsevärdet kan öka i ett område medan det i andra områden kan leda till det motsatta, allt beroende på platsspecifika förhållanden. Med hänsyn till planens omfattning och tillgängligheten till rekreationsområden bedöms konsekvenserna som mycket begränsade.	Små negativa konsekvenser avseende naturmiljö Obetydliga konsekvenser avseende rekreation
Kulturmiljö och landskapsbild	Inom föreslagna LIS-områden kan vissa kulturvärden komma att försvagas och landskapsbilden kan komma att påverkas negativt om inte den nya bebyggelsen anpassas till dessa värden. Positiva konsekvenser kan dock ses jämfört med nollalternativet eftersom kommunen i det tematiska tillägget beskriver kulturvärdena och landskapsbild inom varje LIS-område, vilket ger en bra grund för att lämpliga restriktioner ska anges i samband med bygglov.	Obetydliga konsekvenser
Klimatrelaterade risker	Vid några av de föreslagna LIS-områdena föreligger viss risk för översvämning. Dessa områden behöver för den skull inte vara olämpliga att bygga eftersom åtgärder kan vidtas för att bygga säkert, t.ex. reglera avstånd till strandlinje vid bygglov, krav på ökad bärighet i mark etc.	Obetydliga konsekvenser

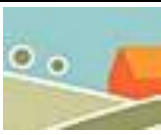
Miljöaspekter	Kommentarer	Bedömning planförslag
Ekonomiska och sociala aspekter	De största positiva konsekvenserna bedöms vara att den kommunala och kommersiella servicen kan bibehållas eller utvecklas på landsbygden samt att en inflyttning till kommunen bedöms kunna bidra bl.a. till en större social trygghet, ökad ekonomisk balans och ökad social gemenskap.	Små positiva konsekvenser
Klimatpåverkan	Planförslaget kan medföra ett ökat trafikarbete eftersom boende på landsbygden ofta har två bilar i en familj. Samtidigt kan planförslaget på lång sikt skapa underlag för utökad kollektivtrafik.	Små negativa konsekvenser

7.1 Påverkan på de nationella miljömålen

Samtliga relevanta miljömål har utvärderats med hjälp av de antagna regionala preciseringarna av målen. Bedömningen sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 2: Påverkan på de nationella miljömålen.

Miljömål	Avsnitt i MKB	Bedömning
Begränsad klimatpåverkan 	Klimatpåverkan	Konsekvenserna av ett ökat trafikarbete och en eventuell utökad kollektivtrafik bedöms inte vara så stora att de skulle ha någon inverkan på miljömålet.
Frisk luft 	Klimatpåverkan	Se kommentar ovan, begränsad klimatpåverkan.
Ingen övergödning 	Vattenmiljö	Inget av LIS-områdena är förlagda vid sjöar med övergödningssproblematik. Den ökning av utsläpp av näringsämnen som planens genomförande kan medföra är av begränsad omfattning och bedöms inte påverka möjligheten att uppnå miljömålet.

Miljömål		Avsnitt i MKB	Bedömning
Levande sjöar och vattendrag		Vattenmiljö	Det tematiska tillägget kommer innebära en viss ökad belastning på sjöar och vattendrag.
Grundvatten av god kvalitet		Vattenmiljö	Under förutsättning att tillkommande enskilda avlopp inrättas utifrån dagens gällande miljökrav, bedöms det tematiska tillägget inte medföra några negativa konsekvenser för grundvattnet. Likaså bedöms den ökade belastningen p.g.a. ökad trafik inte ha någon inverkan på möjligheten att uppfylla miljömålet.
Myllrande våtmarker		Naturmiljö och rekreation	Påverkas ej.
Levande skogar		Naturmiljö och rekreation	Flera LIS-områden består av skogsmark. Dessa områden kommer vid ett genomförande av det tematiska tillägget bli bebyggd tomtmark och därav bedöms förslaget ha en negativ inverkan på miljömålet. Inverkan är dock mycket begränsad.
Ett rikt odlingslandskap		Naturmiljö och rekreation Landskapsbild och kulturmiljö	Några LIS-områden består delvis av jordbruksmark. Dessa områden kommer vid ett genomförande av det tematiska tillägget bli bebyggd tomtmark. Samtidigt bedöms förslaget innebära att byar ”lever upp” och att öppen ängsmark hålls efter. Sammantaget bedöms

Miljömål		Avsnitt i MKB	Bedömning
			förslaget inte ha någon inverkan på miljömålet.
God bebyggd miljö		Landskapsbild och kulturmiljö Klimatrelaterade risker Ekonomiska och sociala aspekter	Det tematiska tillägget bedöms ha en positiv inverkan på miljömålet eftersom servicen kan bibehållas eller till och med utvecklas samt att en befolkningsinflyttning till kommunen bedöms kunna bidra bl.a. till en större social trygghet, ökad ekonomisk balans och ökad social gemenskap.
Ett rikt växt- och djurliv		Naturmiljö och rekreation	Det tematiska tillägget innebär att naturmiljöer kommer att omvandlas till exploaterade miljöer vilket bedöms ha en viss negativ inverkan på miljömålet. Samtidigt förväntas det tematiska tillägget ge förutsättningar för att påverkan på särskilt intressanta naturområden minimeras.

8 Uppföljning

Enligt 6 kap 12 § MB ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför.

Uppföljning har stor betydelse för att syftet med MKB:n och det långsiktiga målet om en hållbar utveckling ska uppfyllas. Uppföljning bidrar också till kunskapsuppbyggnad och på sikt bättre och effektivare miljöbedömningar. Uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av den

fördjupade översiktsplanen innebär bör så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem.

Uppföljning kan ske i samband med att kommunen tar ställning till översiktsplanens aktualitet. Vilken styrande verkan det tematiska tillägget har haft för miljön kan indirekt följas upp genom kommunens fortsatta arbete med bl.a. efterföljande detaljplaner, andra planer, lov och tillstånd med mera. Även andra planers och tillståndsärendens miljökonsekvensbeskrivningar kan vara lämpliga underlag i en sådan utvärdering.

Uppföljningen bör utvärdera vad utfallet av planen blev och i vilken utsträckning som förutsägelserna av konsekvenserna varit korrekta. De åtgärdsförslag som kommunen har identifierat och som anges i det tematiska tillägget eller i den här MKB:n bör genomföras och utvärderas.

I samband med att en ny ÖP tas fram ska detta tematiska tillägg, i de delar det fortfarande är relevant, arbetas in i den nya översiktsplanen.

8.1 Referenser

Degerfors kommun (2018). LIS-områden. Tematiskt tillägg till översiktsplan för Degerfors kommun.

Boverket (2010). Klimatanpassning i planering och byggande – analys, åtgärder och exempel. ISBN pdf: 978-91-86559-82-3

Länsstyrelserna (2012). Klimatanpassning i fysisk planering – Vägledning från länsstyrelserna.

Länsstyrelsen i Örebro län (2017). Energi- och klimatprogram för Örebro län 2017-2020.

Vatteninformationssystem Sverige – VISS (2018) <http://viss.lansstyrelsen.se/>